

ARAŞTIRMA MAKALESİ
RESEARCH ARTICLE
CBU-SBED, 2024, 11 (4): 549-557

Web of Science Veri Tabanında Hemşirelik Alanında Travma Sonrası Büyüme ile İlgili Makalelerin VOSviewer ile Bibliyometrik Analizi: Tanımlayıcı Çalışma

Bibliometric Analysis of Articles on Post-Traumatic Growth in Nursing in the Web of Science Database with VOSviewer: A Descriptive Study

Hacer Demirkol^{1*}, Nihan Durgu²

¹Yozgat Bozok Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği Anabilim Dalı, Yozgat/Türkiye

²Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Psikiyatri Hemşireliği
Anabilim Dalı, Manisa/Türkiye

e-mail: hacer.demirkol@bozok.edu.tr, nihan_yalciner@hotmail.com

ORCID: 0000-0002-8639-8376

ORCID: 0000-0001-7430-9316

*Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Hacer Demirkol

Gönderim Tarihi / Received: 27.02.2024

Kabul Tarihi / Accepted: 03.10.2024

DOI: 10.34087/cbusbed.1443213

Öz

Giriş ve Amaç: Bu çalışmada hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili çalışmaların bibliyometrik analizinin yapılması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Veriler "post traumatic growth", "benefit-finding", "perceived benefit", "stress-related growth" ve "PTG" anahtar kelimeleri kullanılarak Web of Science veri tabanından elde edilmiştir. Çalışma kategorisi olarak "nursing" seçilmiş, 2000-2023 yılları arasında İngilizce yayımlanan 402 araştırma ve derleme makale VOSviewer 1.6.20 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili en fazla yayın 2023 yılında yayınlanmıştır. Bu alanda en fazla yayın yapan yazarlar Cheryl Tatano Beck, Yeter Sinem Üzar Özçetin ve Li Zeng'dir. En çok atıf alan yazarlar ise, Ruey Chen, Hsiu-Ju Jen, Jian-Jun Chen, Xiao Linda Kang, Ching-Chiu Kao, Kuei-Ru Chou ve Chao Sun'dur. En çok yayın yapan kuruluş Chung Ang Üniversitesi (n=10) ve en çok yayın (n=129) ve atıf sayısına (n=2123) sahip ülke Amerika Birleşik Devletleri'dir. Ortak yazar olarak en fazla iş birliği yapan yazar Li Zeng'dir (beş yayın, iki küme, 20 bağlantı ve toplam 30 bağlantı gücü). Hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili en fazla yayın (n=40) ve atıf (n=564) sayısına sahip dergi European Journal of Oncology Nursing'dir. Yayınlarda en sık tekrarlanan anahtar kelime post traumatic growthtur.

Sonuç: Araştırma sonucunda elde edilen nicel bulguların, hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili yürütülecek çalışmalara yol göstermesi beklenmektedir.

Anahtar kelimeler: Bibliyometrik analiz, hemşirelik, psikolojik travma, travma sonrası büyüme

Abstract

Aim; This study aimed to conduct a bibliometric analysis of studies on post-traumatic growth in the field of nursing.

Method; The data were obtained from the Web of Science database using the keywords "post-traumatic growth", "benefit-finding", "perceived benefit", "stress-related growth," and "PTG". "Nursing" was chosen as the study category, and 402 research and review articles published in English between 2000 and 2023 were analyzed using the VOSviewer 1.6.20 program.

Results; The most publications on post-traumatic growth in the field of nursing were published in 2023. In this field, the most published authors were Cheryl Tatano Beck, Yeter Sinem Üzar Özçetin, and Li Zeng. The most cited authors were Ruy Chen, Hsiu-Ju Jen, Jian-Jun Chen, Xiao Linda Kang, Ching-Chiu Kao, Kuei-Ru Chou, and Chao Sun. The institution that publishes the most was Chung Ang University (n=10), and the country with the most publications (n=129) and citations (n=2123) was the United States of America. The author who collaborates the most as a co-author was Li Zeng (five publications, two clusters, 20 links, and 30 total link strength). The journal with the highest number of publications (n=40) and citations (n=564) on post-traumatic growth in the field of nursing is the European Journal of Oncology Nursing. The most frequently repeated keyword in publications was post-traumatic growth.

Conclusion; It is expected that the quantitative findings obtained as a result of the research will guide future studies on post-traumatic growth in the field of nursing.

Keywords: Bibliometric analysis, nursing, psychological trauma, post-traumatic growth

1. Giriş

Psikolojik travma, bireyin fiziksel, ruhsal ve sosyal sağlığını bozan ve mevcut başa çıkma yöntemleriyle üstesinden gelmekte zorlandığı, yoğun ruhsal acı veren olay ya da durumlarla karşılaşması olarak tanımlanmaktadır [1,2]. Genel nüfusun %70'ten fazlasının ölüm, trafik kazası ve hayatı tehdit eden hastalık gibi travmatik olaylarla hayatının bir döneminde en az bir kez karşılaştığı bildirilmektedir [3].

Psikolojik travma sonrası bireylerde travma sonrası stres bozukluğu [2], depresyon, anksiyete [4] ve uyku [5] gibi ciddi ruhsal hastalıklar görülebilmektedir. Ancak özellikle son 30 yıldır psikolojik travmanın ruhsal hastalıklara yol açmasının yanı sıra, bireyde olumlu bir değişime neden olabileceği üzerinde de durulmaya başlanmıştır. Bu olumlu değişim literatürde en çok "travma sonrası büyüme" (post-traumatic growth) kullanılarak ifade edilirken aynı zamanda "fayda bulma" (benefit-finding), "algılanan yarar" (perceived benefit) ve "strese bağlı gelişim" (stress-related growth) gibi kelimeler kullanılarak da kavramsallaştırılmaktadır [6].

Travma sonrası büyüme (TSB) kavramı ilk olarak Tedeschi ve Calhoun tarafından kullanılmış; travma ve zorlu durumlarla mücadele sonucunda yaşanan olumlu psikolojik değişim olarak tanımlanmıştır. TSB sürecinde birey kendilik algısında, kişilerarası ilişkilerde ve yaşam felsefesinde olumlu yönde değişimler yaşamaktadır. Bu değişimler; kişisel farkındalığın, özgüvenin ve empatinin artmasına, daha yakın insani ilişkiler kurulmasına, maneviyatın güçlenmesine, yaşamın daha fazla takdir edilmesine ve yaşamda yeni olasılıkların keşfedilmesine olumlu katkı sağlamaktadır [7,8].

Hemşireler yaptıkları işin doğası gereği, psikolojik travma yaşayan bireylerle oldukça sık karşı karşıya gelmektedir. Travmatik olaylara dolaylı yoldan maruz kalan bireylerde de travmatik stres belirtilerinin oluşabileceği belirtilmekte olup, bu durum ikincil travmatik stres (İTS) olarak tanımlanmaktadır. Yapılan çok sayıda çalışma adli, acil servis, pediatri, palyatif ve psikiyatri hemşirelerinin ITS deneyimlediğini göstermektedir [9,10,11]. Ayrıca hemşireler önceki bireysel yaşam deneyimleri (çocukluk ve yetişkinlikteki travmatik

deneyimler), malpraktis nedeniyle hastaya zarar verme, iş yerinde şiddet ve mobinge maruz kalma gibi birbirinden farklı travmatik olaylarla da karşılaşabilmektedir [12-14].

Psikolojik travmayla sık karşılaşan tüm meslek gruplarında olduğu gibi hemşirelerde de TSB'nin kapsamlı olarak değerlendirilmesi önemlidir. Tarihsel açıdan ilgili literatür incelendiğinde; Covid-19 pandemisi öncesi hemşire araştırmacıların daha çok hasta (özellikle kanser tanısı alan) ve hasta yakınlarında TSB'yi ele aldığı görülürken [15,16], pandemi ve sonraki süreçte ağırlıklı olarak TSB hemşirelerde incelenmeye başlanmıştır [17,18]. Güncel araştırmalar TSB'nin hemşirelerin stresli durumlarla başa çıkma yeteneğinin, öznel iyilik halinin, iş tatminin ve yaşam doyumunun artmasına katkı sağladığını göstermektedir. TSB'nin iletişim ve tedavi alanında hemşirelerde kişisel gelişim sağladığı da bildirilmektedir [18,19,20]. Ek olarak kendi yaşam yolculuğunda, TSB yaşayan hemşirelerin, travmatik olaylar yaşayan bireylerin bakım ve tedavisine etkin katılarak, bu bireylerin büyüme ve güçlenmelerine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir [21].

Yukarıda bahsi geçen tüm bilgilerin ışığında bu araştırmada, hemşirelik alanında TSB ile ilgili yapılan araştırmaların incelenmesi amaçlanmıştır. İncelemenin ise bibliyometrik analiz ile yürütülmesine karar verilmiştir. Bibliyometrik analiz, literatürün ve araştırma bulgularının görselleştirilerek bir disiplindeki gelişim durumunun yansıtılması amacıyla kullanılmaktadır. Son yıllarda hemşirelik alanında sıklıkla kullanılmaya başlayan bibliyometrik analiz, hemşirelik alanında incelenen konu ile ilgili araştırmaların künyeleri, yazar, ülke, kurum ve dergilerin üretkenlikleri, atf sayıları ve iş birlikleri hakkında bilgi elde edilmesini mümkün kılmaktadır. Ayrıca bu analiz yöntemi ile hemşirelik alanında incelenen konu ile ilgili boşluklar ve geliştirilmesi gereken noktalar ortaya çıkarılmaktadır [22,23]. Bu doğrultuda bu araştırmanın hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili mevcut durumun yansıtılmasına, eksikliklerin, güçlü ve zayıf yönlerin belirlenmesine ve gelecekte yürütülecek

çalışmaların planlanmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Tasarımı

Araştırma bibliyometrik analizin kullanıldığı tanımlayıcı bir çalışmadır. Araştırmanın raporlaştırılmasında STROBE (Strengthening the Reporting of Observational Studies) kontrol listesi kullanılmıştır [24].

Araştırmada aşağıdaki sorular incelenmiştir:

1. Hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili yayın ve atıf sayısının yıllara göre dağılımı nedir?
2. Hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili yayın ve atıf sayısı açısından etkili yazar, kurum ve ülke hangileridir?
3. Hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili yazar ve ülke iş birlikleri ağ haritası nedir?
4. Hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili en çok yayın ve atıf sayısı olan dergiler hangileridir?
5. Hemşirelik alanında travma sonrası büyüme için ortak anahtar kelime ağ haritası nedir?

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri 07 Şubat 2024 tarihinde, 2000-2023 yıllarını kapsayacak şekilde, "post traumatic growth" ya da "benefit-finding" ya da "perceived benefit" ya da "stress-related growth" ya da "PTG" anahtar kelimeleri kullanılarak Web of Science veri tabanından elde edilmiştir. Web of Science veri tabanı, bilimsel yayınların analizi için en çok kabul gören ve yayınların bibliyometrik verilerine erişim imkânı sağlaması nedeniyle tercih edilmiştir [25]. Dahil olma kriterleri; 1) Hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili 2000-2023 yılları arasında yayımlanan makaleler 2) Makale türünün araştırma ve derleme olması 3) Yayın dilinin İngilizce olması şeklinde belirlenmiştir. Makale türü kitap bölümü, kongre bildirisi, vaka çalışması, yorum, editöre mektup olan yayınlar dışlanmıştır. Belirlenen anahtar kelimeler kullanılarak Web of Science 'da tarama yapıldığında toplam 9965 makaleye ulaşılmıştır. Konu alanı "nursing" olarak seçildiğinde ise toplam 444 makalenin araştırma amacıyla uyumlu olduğu belirlenmiştir. On altı makalenin ise türünün araştırma ve derleme olmadığı saptanmıştır. Geriye kalan 428 araştırmanın 26'sı (24 makale Korece, bir makale İtalyanca ve bir makale İspanyolca) yayın dili İngilizce olmadığı için dışlanmıştır. Sonuç olarak toplam 402 araştırma ve derleme makale iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı değerlendirilmiş ve analiz gerçekleştirilmiştir.

2.3. Veri Analizi

Bibliyometrik veri analizi, verilerin haritalanmasına, görselleştirilmesine ve çok boyutlu analiz edilmesini sağlayan VOSviewer 1.6.20 yazılım programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir [23]. Program

aracılığıyla, hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili araştırma ve derleme makalelerin sayısı, yazarları, aldıkları atıflar, yayınladıkları ülkeler ve kurumlar belirlenmiş ve yazarların ve ülkelerin iş birlikleri haritası çıkarılmıştır. İncelenen konu ile ilgili en çok yayın ve atıf sayısı olan dergiler belirlenmiştir. Ek olarak yayınlardaki ortak anahtar kelimelerin ağ haritası görselleştirilmiştir.

2.4. Araştırmanın Etik Yönü

Bu araştırma, tanımlayıcı araştırma tasarımında yazılım programı kullanılarak gerçekleştirildiği için etik kurul onayı gerekmemektedir.

2.5. Araştırmanın Kısıtlılıkları

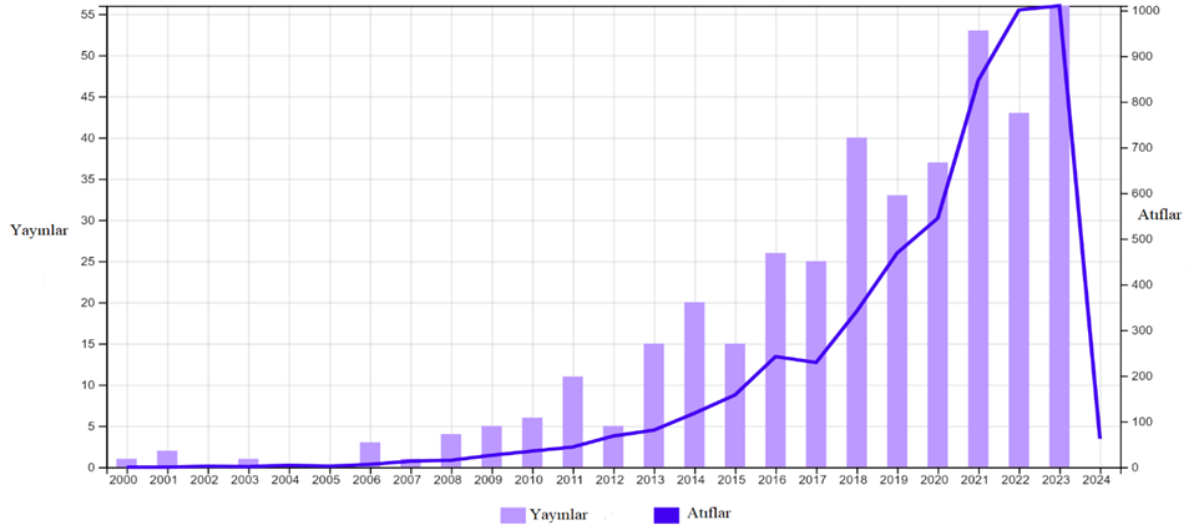
Web of Science veri tabanında hemşirelik konu alanında travma sonrası büyüme ile ilgili makalelerin yayımlanması 2000 yılı itibarıyla başlamıştır. İki bin yıldan önce yayımlanan konu ile ilgili makalelere ulaşılamaması çalışmanın sınırlılığı olarak belirtilebilir. Ek olarak İngilizce dışındaki dillerde yazılan ve araştırmanın yazım aşamasına kadar geçen süre içerisinde yayımlanmış makaleler bibliyometrik analize dahil edilmemiştir.

3. Bulgular ve Tartışma

Web of Science veri tabanında hemşirelik alanında travma sonrası büyümeye dair makalelerin ilk kez 2000 yılında, 40 farklı ülkede, 655 kurum ve 1515 araştırmacı tarafından yürütüldüğü belirlenmiştir.

Yayın sayısı tarihsel açıdan incelendiğinde; Web of Science veri tabanında 2000 yılından önce herhangi bir yayının olmadığı ve 2013 yılı itibarı ile hafif dalgalanmalar olmasına rağmen yayın ve atıf sayısında artış yaşandığı görülmektedir. Bu artışın en önemli en önemli sebebinin 2013 yılında Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı'nın (DSM-V) yayımlanması ile psikolojik travmanın ayrı bir ruhsal hastalık kategorisine ayrılması ve hemşireler arasında da travma ile ilgili farkındalığın artması olduğu düşünülmektedir [2]. Hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili en fazla yayının (n=56) ve atıfın (n=1010) 2023 yılında yapılması, hemşireler arasında travma sonrası büyüme ile ilgili farkındalığın yıllar içerisinde arttığı şeklinde yorumlanmıştır. En çok yayının yayımlandığı 2021-2023 yılları ayrıntılı incelendiğinde ise, ağırlıklı olarak Covid-19 pandemisi ve TSB ile ilgili çalışmaların yürütüldüğü görülmektedir [17,26] (Şekil 1).

Tüm yıllar içerisinde TSB ile en fazla ele alınan hastalık kanserdir. Bu sonuç hemşirelerin, birçok fiziksel ve psikososyal sorunu beraberinde getiren kanseri en travmatik yaşam olaylarından biri olarak algıladığını göstermektedir [27]. Bu çalışmaların yanı sıra özellikle son dönemde hemşirelik alanında infertilite [28], engellilik [29], yakın partner istismarı [30] gibi farklı travmatik olaylarla ilgili çalışmalar da yürütülmüştür. Ulaşılan bu sonuca göre, hemşire araştırmacıların güncel literatür bilgilerini takip ettiği görülmüştür.

Şekil 1. Yayın ve Atıf Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

Çünkü son yıllarda birçok yazar DSM-V'in tanı kriterlerine eleştiri getirerek, mevcut travma tanısına uyma zorunluğu olmadan, bireyin içsel kaynaklarının yetersiz kaldığı ve uzun süreli olumsuz ruhsal etkilere yol açan tüm yaşamsal deneyimlerin travmatik etki oluşturabileceğinin altını çizerek, farklı yaşamsal olaylar içinde travmanın incelenmesi gerektiğini belirtmektedir [31, 32].

Hemşirelik alanında travma sonrası büyüme hakkında makale yapan yazarlar incelendiğinde; beş makale ile en çok yayın yapan yazarların sırasıyla Cheryl Tatano Beck, Yeter Sinem Üzar Özçetin ve Li Zeng olduğu görülmektedir (Tablo 1).

Hemşirelikte travma sonrası büyüme ile ilgili araştırma yapan 1515 yazarın yaklaşık %87'sinin (n=1317) en az bir kere atıf aldığı belirlenmiştir. Bilimsel yayınlara yapılan atıf sayısının yayının

bilimsel kalitesinin objektif göstergesi olduğu görüşü [33] ve en fazla atıfın 2023 yılında yapıldığı dikkate alınacak olursa; bu alanda yürütülen hemşirelik çalışmalarının çok yüksek bir oranının bilimsel kalitesinin yüksek olduğu ve TSB'nin hemşireler tarafından güncel olarak ele alınmaya devam ettiği söylenebilir.

İncelenen tüm makaleler içerisinde en fazla atıf alan (n=264) yayın Chen ve arkadaşlarının (2021) yürüttüğü "A large-scale survey on trauma, burnout, and posttraumatic growth among nurses during the Covid-19 pandemic" araştırmasıdır [17]. Bu araştırmaya 200'den fazla atıfın yapılması, tüm dünyada travmatik etkilere yol açan Covid-19 pandemisinin hemşireler üzerindeki etkisinin ayrıntılı olarak değerlendirildiğini göstermektedir [17,33] (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili en üretken yazar, kurum ve ülkelerin dağılımı

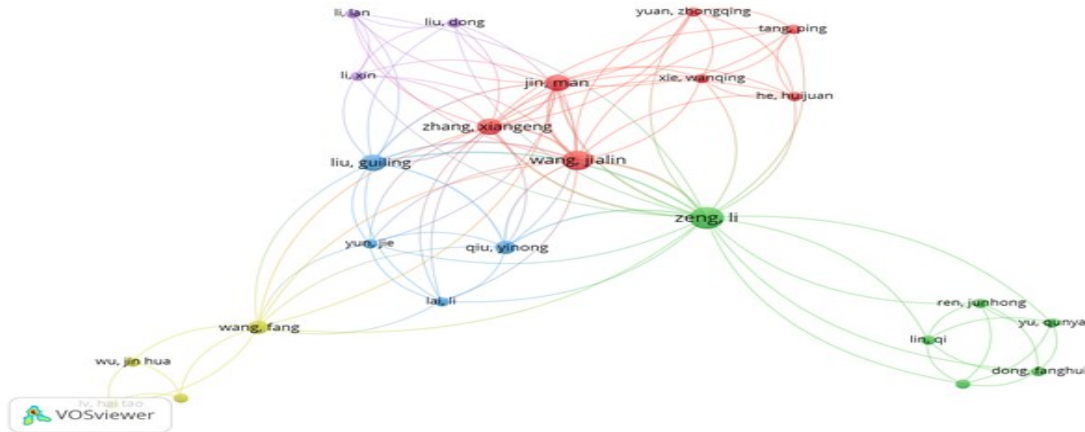
En Çok Yayın Yapan Yazarlar	Makale Sayısı	Atıf Sayısı	Toplam Bağlantı Kuvveti	En Çok Atıf Alan Yazarlar	Makale Sayısı	Atıf Sayısı	Toplam Bağlantı Kuvveti
Cheryl Tatano Beck	5	66	7	Ruey Chen	1	264	6
Yeter Sinem Üzar Özçetin	5	43	5	Hsiu-Ju Jen	1	264	6
Li Zeng	5	10	33	Jian-Jun Chen	1	264	6
David Edvardsson	4	77	4	Xiao Linda Kang	1	264	6
Yoonjung Kim	4	41	5	Ching-Chiu Kao	1	264	6
Mehdi Heidarzadeh	4	38	26	Kuei-Ru Chou	1	264	6
Maryam Rassouli	4	38	26	Chao Sun	1	264	6
Debbie Anglade	4	18	16	Yamile Molina	1	126	5
Charles A. Downs	4	18	16	Jean C Yi	1	126	5
Sameena F. Sheikh-Wu	4	18	16	Javiera Martinez-Gutierrez	1	126	5
Mary E. Doherty	4	16	5	Kerryn W Reding	1	126	5
Elizabeth Scannell-Desch	4	16	5	Joyce P Yi-Frazier	1	126	5
Jialin Wang	4	9	28	Abby R Rosenberg	1	126	5
En Çok Yayın Yapan	Makale	Atıf	Toplam	En Çok Yayın Yapan	Makale	Atıf	Toplam

Kurumlar	Sayısı	Sayısı	Bağlantı Kuvveti	Ülkeler	Sayısı	Sayısı	Bağlantı Kuvveti
Chung Ang Üniversitesi	10	94	10	Amerika Birleşik Devletleri	129	2123	29
Sichuan Üniversitesi	9	138	13	Çin	73	1078	18
Umea Üniversitesi	7	110	16	Güney Kore	39	397	6
Connecticut Üniversitesi	7	144	6	Türkiye	27	158	1
Chengdu Üniversitesi	6	10	16	Avustralya	23	364	9
Anhui Tıp Üniversitesi	6	26	14	İngiltere	17	380	10
Kuzey Karolina Üniversitesi	6	122	11	Kanada	16	312	3
Maimi Üniversitesi	6	44	8	Japonya	15	136	5
Tokyo Üniversitesi	6	70	8	İsveç	14	170	10
Kentucky Üniversitesi	6	86	4	Tayvan	9	329	4
Shandong Üniversitesi	6	196	2	İspanya	9	136	1

Yayın ve atıf sayısı kurum ve ülkeler açısından incelenecek olursa, en çok yayın yapan kurumların Güney Kore'de bulunan Chung Ang Üniversitesi (n=10) ve Çin'de bulunan Sichuan Üniversitesi (n=9) olduğu görülmektedir. Bu alanda en çok yayın ve atıf sayısına sahip ülkeler ise Amerika Birleşik Devletleri (yayın=129, atıf=2123) ve Çin'dir (yayın=73, atıf=1078). Türkiye ise bu alanda en çok yayın yapan ülkeler arasında dördüncü sırada yer almaktadır. Dünya genelindeki bu sonuçlar, ekonomik zenginliğin bilimsel yayınlara yansması, nüfus fazlalığı sebebiyle araştırmacı sayısının fazla olması [33] ve bu ülkelerde travmatik olaylara çok sık maruz kalınması nedeniyle olduğu düşünülmektedir. Ek olarak Covid-19 pandemisi ve etkilerinin sürdüğü yıllarda (2019-2022 yılları) TSB ile ilgili yayınların sayısında hafif dalgalanmalar olmasına rağmen, yayın sayısı önceki yıllara göre yüksektir. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve Güney Kore'nin Covid-19 pandemisinden yüksek düzeyde

etkilenmesi yine bu sonuçlara yol açmış olabilir [34].

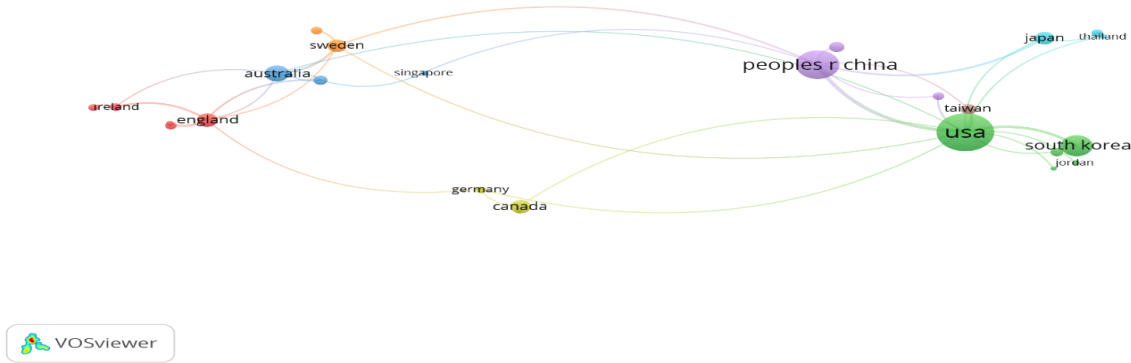
Yazarların ortak yazarlık analizine göre, en fazla iş birliği yapan yazarları tespit etmek üzere en az bir yayın ve en az bir atıf kriteri belirlenerek ağ haritası oluşturulmuştur. Aralarında en yüksek bağlantı bulunan isimler arasında yapılan analize göre tek bir kümede birleşen 24 yazar, beş küme ve toplam 97 bağlantı olduğu belirlenmiştir. Toplam bağlantı gücü ise 119'dur. En çok atıf alan Ruy Chen, Hsiu-Ju Jen, Jian-Jun Chen, Xiao Linda Kang, Ching-Chiu Kao, Kue Ru Chou ve Chao Sun'un en bağlantılı yazarlar olmadığı görülmektedir. Bu alanda en çok yayın sayısına sahip olan Li Zeng (beş yayın, iki küme, 20 bağlantı ve toplam 30 bağlantı gücü) ve Jialin Wang'm (dört yayın, bir küme, 15 bağlantı ve toplam 25 bağlantı gücü) en bağlantılı (iş birliği yapan) yazarlar olduğu belirlenmiştir. Analiz sonucunda, en fazla iş birliği yapan 10 araştırmacı arasında Türkiye'den bir araştırmacı olmadığı da görülmektedir (Şekil 2).

Şekil 2. Yazarlar Arası İş Birliğini Gösteren Ortak Yazarlık Ağ Haritası

En fazla iş birliği yapan ülkeleri tespit etmek için en az bir yayın ve en az bir atıf kriteri belirlenerek ağ haritası oluşturulmuştur. Aralarında en yüksek bağlantı bulunan ülkeler arasında yapılan analize göre, tek bir kümede birleşen 26 ülke, sekiz küme ve toplam 38 bağlantı olduğu belirlenmiştir. Toplam bağlantı gücü ise 64'tür. Ülkelerarası herhangi bir iş birliği yapamayan toplam üç ülkenin olduğu belirlenmiştir. En çok işbirliği yapan iki ülkenin Amerika Birleşik Devletleri (yayın=129, atıf=2123) ve Çin (yayın=73, atıf=1078) olduğu saptanmıştır. Türkiye'nin ise hemşirelikte travma sonrası büyüme ile ilgili en fazla yayına sahip olan ilk dört ülke içerisinde yer almasına karşın, en çok işbirliği yapan ilk 10 ülke içerisinde yer almadığı belirlenmiştir (Şekil 3). Sonuçlar belirli ülkeler arasında iş birliğinin yoğunlaştığını göstermektedir. Ancak bilim dünyasında kaliteli yayın yapmak ve atıf almanın yanı sıra diğer ülkelerde yer alan araştırmacılarla ortak iş birliklerinin yapılması da oldukça önemlidir. Çünkü ülkelerarası iş birlikleri alandaki bilgi boşluklarının belirlenmesine, çalışma verimliliğinin artmasına, yeni fikirlerin ortaya çıkmasına ve bilgilerin kanıt düzeyinin artmasına katkı sağlamaktadır [35]. Hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili en fazla yayın ve atıf sayısına sahip dergiler ile en çok

atıf alan ilk beş yayın Tablo 2'de yer almaktadır. Dergiler için en az bir yayın ve en az bir atıf kriteri belirlendiğinde, 107 derginin 10 tanesinin eşik değerinin altında kaldığı belirlenmiştir. Bu alanda en çok yayın ve atıf sayısına sahip derginin ise The European Journal of Oncology Nursing olduğu görülmüştür. Bu alanda en çok atıf alan yayın ise, 2021 yılında International Journal of Mental Health Nursing dergisinde yayımlanan A Large-Scale Survey on Trauma, Burnout, and Posttraumatic Growth among Nurses during the Covid-19 Pandemic çalışmasıdır. En çok atıf alan beş yayının üç tanesinin kanser ile ilgili olduğu, birinin ise psikiyatri hemşirelerinde şiddet ile ilgili olduğu saptanmıştır. Sonuçlar hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili yayınların kanser hastalığı üzerine yoğunlaştığını göstermektedir. Tüm hemşire araştırmacıların, özellikle psikolojik travma ile oldukça sık karşılaşılan adli, acil servis, pediatri, palyatif ve psikiyatri hemşirelerinin [9,10] TSB ile ilgili çalışmalarda yer almalarının, kanser dışındaki farklı travmatik olaylarla ilgili bilgi birikiminin ve travmaya yönelik iyileştirim müdahalelerinin artmasına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Şekil 3. Ülkeler Arası İş Birliğini Gösteren Ağ Haritası

Hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ilgili yayınlarda en sık tekrarlanan anahtar kelimeler ve bu kelimeler arasındaki ilişki ağ haritası Şekil 4'te gösterilmiştir. En az ortak anahtar kelime iki olarak belirlendiğinde, 1014 kelimenin 222'si eşik değerini karşıladığı belirlenmiştir. Toplam 222 anahtar kelime, 17

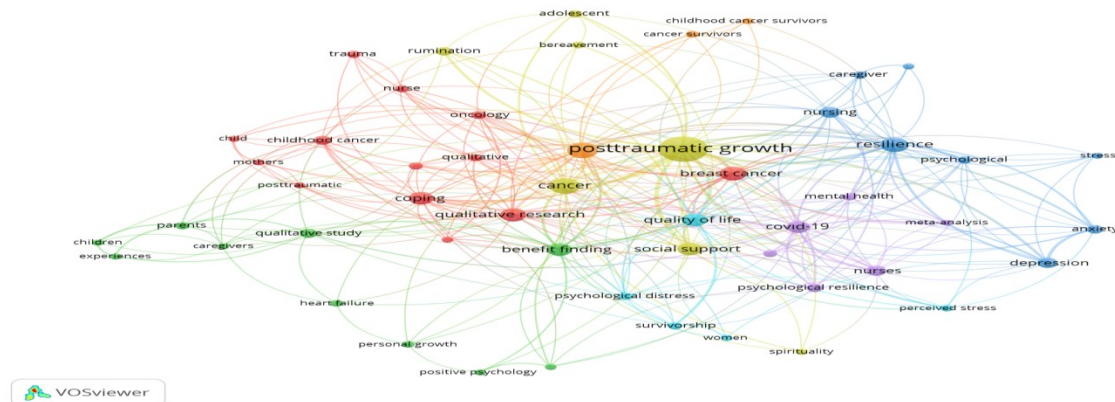
küme, 1109 bağlantı ve toplam 1465 bağlantı gücü olduğu tespit edilmiştir. Posttraumatic growth/post-traumatic growth en sık tekrarlanan ve diğer kelimeler ile en sık kombine edilen anahtar kelime olduğu için merkezde yer almaktadır (Şekil 4).

Tablo 2. Hemşirelik alanında travma sonrası büyüme ile ilgili en çok yayın ve atıf sayısına sahip dergilerin ve en çok atıf yapılan yayınların dağılımı

Yayın Sayısına Göre Dergiler	Yayın Sayısı	Atıf Sayısına Göre Dergiler	Atıf Sayısı
European Journal of Oncology Nursing	40	European Journal of Oncology Nursing	564
Cancer Nursing	31	International Journal of Mental Health Nursing	427
European Journal of Cancer Care	18	Cancer Nursing	426
Oncology Nursing Forum	13	European Journal of Cancer Care	370
Journal of Pediatric Oncology Nursing	12	Journal of Advanced Nursing	260
Journal of Clinical Nursing	12	Journal of Pediatric Oncology Nursing	224
Perspectives in Psychiatric Care	11	International Journal of Nursing Studies	223
Nursing&Health Sciences	11	Oncology Nursing Forum	199
Archives of Psychiatric Nursing	10	Archives of Psychiatric Nursing	177
Journal of Advanced Nursing	10	Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing	155
The Journal of Pediatric Nursing: Nursing Care of Children and Families	10	Clinical Journal of Oncology Nursing	155
Yayın Başlığı	Yazar ve yıl	Yayıncı	Atıf Sayısı
A Large-Scale Survey on Trauma, Burnout, and Posttraumatic Growth among Nurses during the COVID-19 Pandemic	Chen ve ark., 2021 [17]	International Journal of Mental Health Nursing	264
Resilience Among Patients Across the Cancer Continuum: Diverse Perspectives	Molina ve ark., 2014 [16]	Clinical Journal of Oncology Nursing	126
Exposure of mental health nurses to violence associated with job stress, life satisfaction, staff resilience, and post-traumatic growth	Itzhaki ve ark., 2015 [36]	International Journal of Mental Health Nursing	108
The adolescent cancer experience: loss of control and benefit finding	Wicks ve Mitchell 2010 [15]	European Journal of Cancer Care	80
Posttraumatic Growth as Experienced by Childhood Cancer Survivors and Their Families: A Narrative Synthesis of Qualitative and Quantitative Research	Duran, 2013 [37]	Journal of Pediatric Oncology Nursing	74

Bibliyometrik analize göre en sık kullanılan anahtar kelimeler sırasıyla posttraumatic growth/post-traumatic growth (121), cancer (33), resilience (28), breast cancer (26) ve qualitative research (24) olarak belirlenmiştir. Sonuçlar TSB ile ilgili çalışmalarda nitel tasarımın sıklıkla tercih edildiğini, kanser ve TSB ile ilgili çok

sayıda makalenin yayınlandığını ve TSB ile resilience (dayanıklılık) arasındaki bağlantının merak konusu olduğunu göstermektedir. Hemşire araştırmacıların, TSB ile ilgili literatür taraması yaparken bu anahtar kelimelerin ve kombinasyonlarını kullanmaları daha fazla sayıda yayına ulaşmalarını sağlayacaktır.

Şekil 4. Anahtar Kelime Ağ Haritası

4. Sonuç

Hemşirelikte TSB ile ilgili yayınların Web of Science veri tabanında 2000 yılı itibari ile başladığı ve özellikle 2013 yılından itibaren artış gösterdiği belirlenmiştir. En çok yayın ve atıf sayısına ulaşılan yıl 2023'tür. Bu alanda çalışan 1515 yazarın yaklaşık %90'nunun en az bir kere atıf aldığı belirlenmiştir. En üretken yazarlar Cheryl Tatano Beck, Yeter Sinem Üzar Özçetin ve Li Zeng'dir. En çok yayın yapan kurum Chung Ang Üniversitesi, en çok yayın ve atıf sayısına sahip ülke ise Amerika Birleşik Devletleri'dir. En çok atıf alan çalışma A Large-Scale Survey on Trauma, Burnout, and Posttraumatic Growth among Nurses during the Covid-19 Pandemic çalışmasıdır. Türkiye en çok yayın yapan ülkeler arasında dördüncü sırada yer almaktadır. Hemşirelik alanında en çok yayın sayısına sahip olan Li Zeng ve Jialin Wang'ın en bağlantılı (iş birliği yapan) yazarlar olduğu belirlenmiştir. En fazla ülkeler arası iş birliği yapan ülke Amerika Birleşik Devletleri olup, Türkiye'nin iş birliği yapan ülkeler sıralamasında ilk 10'da yer almadığı belirlenmiştir. Bu alanda en çok kanser ile ilgili çalışmaların yürütüldüğü ve en çok yayın ve atıf sayısına sahip derginin ise The European Journal of Oncology Nursing olduğu belirlenmiştir. En sık tekrarlanan ve diğer kelimeler ile en sık kombine edilen anahtar kelime Posttraumatic growth/post-traumatic growth dur. Ülkemizde TSB alanında çalışan hemşirelere ülkeler arası iş birliğine önem vermeleri, etki faktörü yüksek dergilerde araştırma yayınlamaları ve kanser dışındaki farklı travmatik deneyimlerle ilgili kapsamlı çalışmalar yürütmeleri önerilmektedir.

5. Teşekkürler

Yoktur.

Referanslar

1. Frazier, P.A., Trauma Psychology. In: Altmaier E.M, Hansen I.C. (ed) The oxford handbook of counselling psychology, Birleşik Krallık, Oxford University Press, 2012, pp 807–836.
2. American Psychiatric Association, Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders; American Psychiatric Association: Arlington, 2013; pp 143-149.
3. Benjet, C, Bromet, E, Karam, E.G, Kessler, R.C, McLaughlin, K.A, Ruscio, A.M, et al. The epidemiology of traumatic event exposure worldwide: results from the world mental health survey consortium, *Psychological Medicine*, 2016, 46(2), 327–343.
4. Smoller, J.W, The genetics of stress-related disorders: PTSD, depression, and anxiety disorders, *Neuropsychopharmacology*, 2016, 41 (1), 297–319.
5. El-Solh, A.A, Riaz, U, Roberts, J, Sleep disorders in patients with posttraumatic stress disorder. *Chest*, 2018, 154(2), 427–439.
6. Tedeschi, R.G, Calhoun, L.G, Post-Traumatic growth: Conceptual foundations and empirical evidence, *Psychological Inquiry*, 2004, 15 (1), 1–18.
7. Tedeschi, R.G, Calhoun, L.G, The Posttraumatic Growth Inventory: Measuring the positive legacy of trauma, *Journal of Traumatic Stress*, 1996, 9(3), 455–471.
8. Tedeschi, R.G, Shakespeare-Finch, J, Taku, K, Calhoun, L.G, Posttraumatic Growth: Theory, Research, and Applications; Routledge: Londra, 2018.
9. Beck, C.T, Secondary traumatic stress in nurses: A systematic review, *Archives of Psychiatric Nursing*, 2011, 25(1), 1–10.
10. Lee, H.J, Kim, J.Y, Effects of psychiatric nurses' secondary traumatic stress and compassion satisfaction on burnout: The moderating effect of social support, *The Journal of Korean Academy of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 2016, 25(4),399–408.
11. Yıldırım, S, Afetlerde ikincil travmatik stres ve psikiyatri hemşireliği yaklaşımları. In: Keskin G (ed) Afetlerde ruhsal sorunlar ve psikiyatri hemşireliği yaklaşımları, 1. Baskı. Türkiye Klinikleri, Ankara, 2023, ss 22-27.
12. Hall, L.W, Scott, S.D, The second victim of adverse health care events. *The Nursing Clinics of North America*, 2012, 47(3), 383–393.
13. Foli, K.J, Reddick, B, Zhang, L, Krcelich, K, Nurses' psychological trauma: "They leave me lying awake at night." *Archives of Psychiatric Nursing*, 2020, 34(3), 86–95.
14. Hilton, N.Z, Addison S, Ham, E, Rodrigues, N, Seto, M.C, Workplace violence and risk factors for PTSD among psychiatric nurses: Systematic review and directions for future research and practice, *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 2022, 29(2), 186–203.
15. Wicks, L, Mitchell, A, The adolescent cancer experience: Loss of control and benefit finding, *European Journal of Cancer Care*, 2010, 19(6), 778–785.
16. Molina, Y, Yi, J.C, Martinez-Gutierrez, J, Reding, K.W, Yi-Frazier, J.P, Rosenberg, A.R, Resilience among patients across the cancer continuum: Diverse perspectives, *Clinical Journal of Oncology Nursing*, 2014, 18(1), 93–101.
17. Chen, R, Sun, C, Chen, J.J, Jen, H.J, Kang, X. L, Kao, C.C, Chou, K.R, A large-scale survey on trauma, burnout, and posttraumatic growth among nurses during the Covid-19 pandemic, *International Journal of Mental Health Nursing*, 2021, 30(1), 102–116.
18. Yim, J.Y, Kim, J.A, Factors influencing posttraumatic growth among nurses caring for Covid-19 patients: A path analysis, *Journal of Nursing Management*, 2022, 30(6), 1940–1948.
19. Veronese, G, Pepe, A, Massaiu, I, De Mol, A.S, Robbins, I. Posttraumatic growth is related to subjective well-being of aid workers exposed to cumulative trauma in Palestine, *Transcultural Psychiatry*, 2017, 54(3), 332-356.
20. Zeng, L, Zhang, X, Liu, G, Liu, D, Li, L, Jin, M, Li, X, Wang, J. Correction: Secondary traumatic stress and posttraumatic growth in newly graduated nurses: The mediating role of compassion satisfaction, *BMC Nursing*, 2024, 23(1), 27.
21. Çam, M.O, Demirkol, H, Travma sonrası büyümenin bir yordayıcısı olarak bütünlük duygusu, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2019, 11(2), 167-177.
22. Ellegaard, O, Wallin, J.A, The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact?, *Scientometrics*, 105(3), 1809-1831.
23. Dirik, D, Eryılmaz, İ, Erhan, T, Post-truth kavramı üzerine yapılan çalışmaların Vosviewer ile bibliyometrik analizi, *Sosyal Mucit Academic Review*, 2023, 4(2), 164-188.
24. Vandenbroucke, J.P, Von Elm, E, Altman, D.G, Gotzsche, P.C, Mulrow, C.D, Pocock, S.J, et al. Strengthening the reporting of observational studies in epidemiology (STROBE): Explanation and elaboration, *Epidemiology*, 2007, 18(6), 805-835.
25. Li, K, Rollins, J, Yan, E, Web of Science use in published research and review papers 1997-2017: A selective,

- dynamic, cross-domain, content-based analysis, *Scientometrics*, 2018, 115(1), 1–20.
26. Aggar, C, Samios, C, Penman, O, Whiteing, N, Massey, D, Rafferty, R, Bowen, K, et al. The impact of Covid-19 pandemic-related stress experienced by Australian nurses, *International Journal of Mental Health Nursing*, 2022, 31(1), 91–103.
  27. Üzar Ö.Y.S, Hiçdurmaz, D, Kanser deneyiminde travma sonrası büyüme ve psikolojik sağlamlık, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2017, 9(4), 388-397.
  28. Wang, J.Y, Luo, G.Y, Lv, X.Q, Liang, C.M, Wang, D.N, Li, G.J, et al. Resilience of infertile families undergoing in vitro fertilization: An application of the double ABC-X model, *Applied Nursing Research*, 2023, 69, 151656.
  29. Li, Y, Bai, H, Lou, F, Cao, F. A conceptual model of posttraumatic growth of nursing students with a disabled parent, *International Journal of Nursing Sciences*, 2019, 6(4), 406–413.
  30. Doherty, M.E, Scannell-Desch, E, Posttraumatic growth in women who have experienced intimate partner abuse, *Journal of Psychosocial Nursing and Mental Health Services*, 2023, 61(8), 34–41.
  31. Pai, A, Suris, A.M, North, C.S, Posttraumatic stress disorder in the DSM-5: Controversy, change, and conceptual considerations, *Behavioral Sciences*, 2017, 7(1), 7.
  32. Briere, J, Scott, C, Principles of Trauma Therapy: A Guide to Symptoms, Evaluation, and Treatment; Sage Publications: New York, 2018.
  33. Tonta, Y, Akbulut, M, Uluslararası dergilerde yayımlanan Türkiye adresli makalelerin atıf etkisini artıran faktörler, *Türk Kütüphaneciliği*, 2021, 35(3), 388-409.
  34. Dünya Sağlık Örgütü, (2024) Number of Covid-19 Cases Reported to WHO. <https://data.who.int/dashboards/covid19/cases?n=c> (accessed 10.02.2024).
  35. Paulo, S, International Cooperation and Development: A Conceptual Overview, 2014. <https://ssrn.com/abstract=2430206> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2430206> (accessed 11.02.2024).
  36. Itzhaki, M, Peles-Bortz, A, Kostistky, H, Barnoy, D, Filshinsky, V, Bluvstein, I, Exposure of mental health nurses to violence associated with job stress, life satisfaction, staff resilience, and post-traumatic growth, *International Journal of Mental Health Nursing*, 2015, 24(5),403-412.
  37. Duran, B, Posttraumatic growth as experienced by childhood cancer survivors and their families: A narrative synthesis of qualitative and quantitative research. *Journal of Pediatric Oncology Nursing*, 2013, 30(4), 179–197.

<http://edergi.cbu.edu.tr/ojs/index.php/cbusbed> isimli yazarın CBU-SBED başlıklı eseri bu Creative Commons Alıntı-Gayriticari4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

